

DZIEJE

PL ISSN 0419-8824

INDEKS 355682

NAJNOWSZE

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
WYŻSZA SZKOŁA HUMANISTYCZNA
W PUŁTUSKU

KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

WYŻSZA SZKOŁA HUMANISTYCZNA W PUŁTUSKU

DZIEJE NAJNOWSZE

Rocznik XXXII

2000

2

WARSZAWA 2000

<http://rcin.org.pl>

Dzieje Najnowsze
Założone w 1969 r. przez Tadeusza Jędruszcza,
Czesława Madajczyka i Witolda Stankiewicza

KOMITET REDAKCYJNY

Andrzej Bartnicki, Stanisław Ciesielski, Krzysztof Dunin-Wąsowicz,
Eugeniusz Duraczyński, Edmund Dmitrów, Andrzej Koryn, Dariusz Jarosz,
Marian Leczyk, Stanisława Lewandowska, Piotr Łossowski, Wojciech
Materski, Krzysztof Michałek, Jan Molenda, Halina Parafianowicz, Kazi-
mierz Przybysz, Tomasz Schramm, Henryk Słabek, Witold Stankiewicz,
Włodzimierz Suleja, Rafał Stobiecki, Michał Śliwa, Roman Wapiński,
Wojciech Wrzesiński, Michał J. Zacharias, Jan Zamojski, Zygmunt
Zieliński, Elżbieta Znamierowska-Rakk, Janusz Żarnowski

REDAKCJA

Czesław Madajczyk (redaktor), Dariusz Jarosz, Andrzej Koryn,
Marian Leczyk, Stanisława Lewandowska, Krzysztof Michałek, Halina Parafianowicz,
Krzysztof Dunin-Wąsowicz, Michał J. Zacharias

SEKRETARZE REDAKCJI

Tadeusz Wolsza
Małgorzata Gmurczyk-Wrońska

TŁUMACZ

Aleksandra Rodzińska-Chojnowska

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 831-02-61

ISSN 0419-8824

© IH PAN, Wyższa Szkoła Humanistyczna w Pułtusk, Wydawnictwo DiG, 2000

Wydawnictwo DiG

Krakowskie Przedmieście 62, 00-322 Warszawa
tel./fax 828-00-96 (7 linii)
e-mail biuro@dig.com.pl; <http://www.dig.com.pl>

Nakład 750 egz.
Druk Biutex Sp. z o.o., Warszawa

<http://rcin.org.pl>

Spis treści

Edmund Dmitrów, <i>Spojrzenie na konferencję w Poczdamie po pięćdziesięciu latach w pracy wiedeńskiej Studiengruppe für Politik und Völkerrecht</i>	3
---	---

* * *

Stanisław Biernacki, <i>Wehrmacht a zbrodnie hitlerowskie w Polsce 1939–1945</i>	15
Marek Kornat, <i>Dyplomacja II Rzeczypospolitej wobec paktu Ribbentrop–Mołotow</i>	23
Bernd Bonwetsch, <i>Związek Radziecki w 1945 r. — ciemne strony zwycięstwa</i>	55
M. M. Narinskij, <i>Geneza „zimnej wojny” — ideologia i geopolityka</i>	79
Michał J. Zacharias, <i>Chorwacka „wiosna” i serbski „liberalizm”. Konflikty polityczne w Jugosławii na początku lat siedemdziesiątych</i>	99

DYSKUSJE I POLEMIKI

Henryk Słabek, <i>Władza i intelektualiści</i>	121
--	-----

AUTOREFERATY

Arkadiusz Adamczyk, <i>Bogusław Miedziński (1891–1972). Biografia polityczna</i>	133
Janusz R. Budziński, <i>Polityka zagraniczna Rosji 1907–1914. Aparat decyzyjny, koncepcje, rezultaty</i>	139
Krzysztof Buchowski, <i>Polacy w niepodległym państwie litewskim 1918–1940</i>	145
Joanna Wojdon, <i>Propaganda polityczna w podręcznikach dla szkół podstawowych Polski Ludowej (1944–1989)</i>	151

ARTYKUŁY RECENZyjne I RECENZJE

Jan J. Bruski, <i>Spór o Galicję Wschodnią — dwugłos Polaka i Ukraińca</i>	155
--	-----

* * *

C. Partacz, <i>Od Badeniego do Potockiego. Stosunki polsko–ukraińskie w Galicji w latach 1888–1908</i> — Krzysztof Dunin–Wąsowicz	162
M. Jackiewicz, <i>Polskie życie kulturalne w Republice Litewskiej 1919–1940</i> — Krzysztof Tarka	164
J. Sawicki, <i>Michał Römer a problemy narodowościowe na ziemiach byłego Wielkiego Księstwa Litewskiego</i> — Krzysztof Tarka	167
W. Bierdinskich, <i>Wiatlag</i> — Stanisław Ciesielski	171
P. Longerich, <i>Politik der Vernichtung. Eine Gesamtdarstellung der nationalsozialistischen Judenverfolgung</i> — Stanisław Żerko	175
Prasa — kultura — wojna — Stanisława Lewandowska	179
F. W. Seidler, <i>Die Kollaboration 1939–1945</i> — Czesław Madajczyk	184
Dietrich Eichholtz, <i>Geschichte der deutschen Kriegswirtschaft 1939–1945</i> — Czesław Madajczyk	187
B. Tuszyński, <i>Księga sportowców polskich ofiar II wojny światowej 1939–1945</i> — Tadeusz Wolsza	189
Kilka uwag na marginesie książki Marii Królikowskiej, <i>VI Zgrupowanie Armii Krajowej „Golski”</i> — Stanisława Lewandowska	192

E. Kowalska, <i>Przeżyć, aby wrócić! Polscy zesłańcy lat 1940–1941 w ZSRR i ich losy do roku 1946</i> — Stanisława Lewandowska	195
W. Kalicki, <i>System propagandy politycznej oficjalnej PPS 1944–1948</i> — Jerzy Juchnowski	197
P. Ther, <i>Deutsche und polnische Vertriebene. Gesellschaft und Vertriebenenpolitik in der SBZ/DDR und in Polen 1945–1956</i> — Piotr Madajczyk	200
R. Gryz, <i>Państwo a Kościół w Polsce 1945–1956. Na przykładzie województwa kieleckiego</i> — Janusz Stefaniak	204
Grzegorz Miernik, <i>Opór chłopów wobec kolektywizacji w województwie kieleckim 1948–1956</i> — Dariusz Jarosz	208
S. Stęпка, <i>Chłopi wobec wydarzeń politycznych w Polsce (1956–1959)</i> — Dariusz Jarosz	212

ŻYCIE NAUKOWE

<i>Między historią a polityką. Verbrechen der Wehrmacht 1941–1944</i> — Piotr Madajczyk	217
<i>Diaspory — geneza, historyczne uwarunkowania, społeczne i kulturowe implikacje</i> — Ewa Kowalska	225
<i>Polacy i sąsiedzi — dystans i przenikanie kultur</i> — Katarzyna Weiss	231
<i>Koncepcje rozwiązywania konfliktów w polskiej myśli politycznej XX w.</i> — Michał Strzelecki	237
<i>Nowe czasopismo poświęcone międzynarodowym badaniom wolnomularstwa</i> — Ludwik Hass	241

Wśród naszych Autorów:

Dr Arkadiusz Adamczyk, adiunkt w Instytucie Historii WSP w Kielcach, Wydział Zamiejscowy w Piotrkowie Trybunalskim

Prof. Bernd Bonwetsch, profesor Ruhr Universität Bochum

Dr Jan Jacek Bruski, adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

Dr Krzysztof Buchowski, adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu w Białymstoku

Dr Janusz Budziński, adiunkt w Instytucie Historii WSP w Kielcach, Wydział Zamiejscowy w Piotrkowie Trybunalskim

Prof. dr hab. Stanisław Ciesielski, w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego

Dr hab. Edmund Dmitrów, docent w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Warszawie

Prof. dr hab. Krzysztof Dunin-Wąsowicz, w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Prof. dr hab. Ludwik Hass, w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Dr hab. Dariusz Jarosz, docent w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Mgr Marek Kornat, doktorant w Instytucie Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

Dr Ewa Kowalska, adiunkt w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Prof. dr hab. Stanisława Lewandowska, w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Prof. dr hab. Czesław Madajczyk, w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Dr hab. Piotr Madajczyk, docent w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Warszawie

Prof. M. M. Narinskij, profesor Instytutu Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk w Moskwie

Dr Janusz Stefaniak, adiunkt w Instytucie Historii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego

Dr Michał Strzelecki, adiunkt w Instytucie Nauk Politycznych WSP w Bydgoszczy

Dr hab. Krzysztof Tarka, prof. nadzw. w Instytucie Historii Uniwersytetu Opolskiego

Dr Joanna Wojdon, adiunkt w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego

Dr hab. Tadeusz Wolsza, prof. nadzw. w Instytucie Nauk Politycznych WSP w Bydgoszczy

Dr hab. Michał J. Zacharias, docent w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Informacja dla autorów „Dziejów Najnowszych”

Redakcja zwraca się do wszystkich autorów o stosowanie następujących rygorów, dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie.

1. Wszystkie teksty należy składać na dyskietkach w formacie PC lub MAC oraz w dwu egzemplarzach, przepisanych według obowiązujących norm: na stronie po 30 wierszy po około 60 znaków, z marginesem z lewej strony szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia powinny być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) powinien wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko Autora oraz dokładny adres, poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pismem tekstowym, nie zaś samymi wielkimi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (np. t. 1–2) cyframi arabskimi i dalej: miejsce i rok wydania, liczbę stron, na ostatnim miejscu nazwę wydawcy. Imię i nazwisko Autora recenzji — na końcu tekstu z prawej strony oraz dokładny adres.

4. Teksty do działu „Życie naukowe” zawierają tytuł (na osi); podpis Autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis Autora jak w recenzji.

6. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów należy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek, w wierszu z wcięciem akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście są umieszczane przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. — wiek lub r. — rok) albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych przyjmujemy ogólnie przyjęte skróty (np., itp., m.in., rkps, mps, t., z., etc.), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne w miarę potrzeby. Nazwy miesiące podajemy cyfrą rzymską, wówczas gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935 r.; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7., dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem ich znaczenia, w pierwszym przypadku ich zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy, roczniki, zeszyty, numery i części periodyków i innych publikacji podajemy cyframi arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty, odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad, będą zwracane Autorom do właściwego przygotowania i ponownego przepisania.

10. Redakcja prosi o dołączenie do artykułów streszczeń o objętości jednej strony maszynopisu.

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są co kwartał. Cena prenumeraty krajowej wynosi:
na III kw. 2000 r. — 15 zł,
IV kw. 2000 r. — 15 zł.
I kw. 2001 r. — 18 zł
II kw. 2001 r. — 18 zł,

Cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest o 100% wyższa od krajowej.

Wpłaty na prenumeratę krajową przyjmują: jednostki kolportażowe „**RUCH**” S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora. Dostawa egzemplarza następuje w uzgodniony sposób.

Wpłaty od osób lub instytucji zamieszkałych lub mieszczących się w miejscowości, w których nie ma jednostek kolportażowych „**RUCH**” należy wnosić do „**RUCH**” SA O.K.D.P. 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28, konto PBK SA XIII O/W-wa 11101053-16551-2700-1-67. „**RUCH**” SA zapewnia dostawę pod wskazany adres pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty.

Wpłaty na prenumeratę zagraniczną przyjmuje: „**RUCH**” S.A. O. K. D. P., 00-958 Warszawa, konto PBK SA XIII O/W-wa 11101053-16551-2700-1-67. Dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.

Terminy przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczną:

do 5 XII — na I kw. roku następnego

do 5 III — na II kw. roku bieżącego

do 5 VI — na III kw. roku bieżącego

do 5 IX — na IV kw. roku bieżącego

Bieżące numery można również kupić lub zamówić (przesyłka za zaliczeniem pocztowym) we **Wzorcowni Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN**, Pałac Kultury i Nauki, 00-901 Warszawa oraz u wydawcy, wpłacając równowartość ceny 1 egzemplarza na konto:

Wydawnictwo DiG

00-322 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 62

Bank Pekao S.A. — Grupa Pekao S.A. 12401138-36002939-2700-421112-001-0000

Po dokonaniu wpłaty egzemplarze zostaną wysłane pod wskazany przez zamawiającego adres.

Na terenie kraju wpłat można dokonywać także w oddziałach terenowych firmy KOLPORTER S.A., właściwych dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora.

Szczegółowe informacje — bezpłatna infolinia

0 800 137 082

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the Foreign Trade Enterprise.

ARS POLONA

00-068 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7, Poland

Our bankers:

BANK HANDLOWY SA 201061-710-13100

